

**ASPECTE ALE COMUNICĂRII PRIN INTERMEDIULUI
TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIONALE DE COMUNICARE (TIC)**
COCALEA Doina, masterandă, director adjunct, Gimnaziul Vișcăuți, r. Orhei
REPEȘCO Gabriela, doctorandă, Universitatea de Stat din Tiraspol,
GLAVAN Aurelia, dr. hab. în psihologie, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova

Rezumat. *Articolul respectiv reprezintă evoluția comunicării prin intermediul tehnologiilor contemporane care influențează dezvoltarea comunicării umane, procesul științifico – tehnologic nefiind încă controlat în totalitate de omenire, multe din realizările sale punând în pericol viața și sănătatea generațiilor în creștere.*

Abstract. *This article represents the evolution of communication through contemporary technologies that influence the development of human communication, the scientific-technological process is not yet fully controlled by mankind, many of its achievements endangering the life and health of growing generations.*

Cuvinte cheie: *comunicare, tehnologii informaționale, TIC, comunicare virtuală*

Keywords: *communication, information technology, IT, virtual communication.*

Introducere

Comunicarea joacă în viața omului un rol foarte important, deoarece pentru a ne putea dezvolta din toate punctele de vedere, pentru a interacționa cu cei din jurul nostru trebuie să comunicăm, deci, comunicarea are diverse funcții. Analizând diverse lucrări, am observat că conceptului de comunicare nu i se poate stabili o definiție unică, încercarea de a identifica o definiție universală fiind aproape imposibilă. Actul lingvistic concret, după K. Bühler, produce trei funcții ale limbii: expresivă, apelativă și reprezentativă. R. Jakobson identifică șase funcții: referențială, expresivă sau emotivă, conativă, fatică, metalingvistică și poetică [1]. Toate aceste funcții corespund situării comunicării lingvistice în perspectiva unuia dintre factorii comunicării: emițător – funcția emotivă; receptor – funcția conativă; mesaj – funcția poetică; cod – funcția metalingvistică; context (sau referent) – funcția referențială; canal de transmitere – funcția fatică. Toată viața noastră, tot timpul ce-l avem la dispoziție, este bazată pe comunicare. Majoritatea vorbitorilor percep comunicarea ca pe un schimb de mesaje, idei, impresii între două sau mai multe persoane [1; 8].

Trăim într-un secol în care tehnologiile inovative ne dirijează viața. În secolul XXI comunicarea are un rol major, chiar putem spune că ocupă mai mult loc în viața omului datorită noilor tehnologii informaționale care ne permit să comunicăm în orice clipă, cu oricine dorim, doar să dispunem de mijloacele necesare: un telefon performant, un calculator, o tabletă ș.a. La

momentul actual, cu păreri de rău, comunicarea virtuală deține un loc mai mare ca comunicarea reală. Apariția internetului a produs în lume o schimbare gigantică. Datorită internetului a apărut și conceptul de comunicare virtuală. O comunitate virtuală este un grup variabil de persoane care comunică frecvent între ele prin corespondență, telefon, rețea internet ș.a., din rațiuni de interes personal, social, educativ, etc.

Termenul de „virtual” subliniază faptul că nu este vorba de o societate cu comunicare „față la față”, cu contactări personale „la vedere”. Există comunități virtuale pure și comunități virtuale care totuși se prelungesc spre comunicare personală „față în față”, adică activează din când în când și prin întâlniri directe, reuniuni programate. Navigarea online a devenit una dintre cele mai importante activități de moment, care ne ocupă din ce în ce mai mult timp. Prin intermediul internetului putem păstra legătura cu cei dragi, putem afla tot felul de informații în doar câteva minute, etc., diferitele programe și site-uri care ne stau la dispoziție, realizează comunicare virtuală între oameni simplu și în timp real. Totodată, cu ajutorul unei camere web și unui microfon, putem auzi și vedea persoanele aflate de cealaltă parte a ecranului. Aceste succese tehnologice au eliminat comunicarea clasică în care era nevoie să ne întâlnim pentru a ne vedea, pentru a vorbi. Era nevoie să mergem la magazin pentru a cumpăra produsul de care aveam nevoie, era nevoie să procurăm din librărie cartea de care aveam nevoie, să mergem la cinema pentru a vedea un film sau - să ne afirmăm într-o societate. Totodată, comunicarea online nu înseamnă neapărat că există o apropiere mare între membri. O listă de e-mail poate avea sute de membri, iar comunicarea între aceștia poate fi doar de tip informațional, majoritatea membrilor rămânând străini unii față de alții [1; 6; 8].

Foarte multe persoane au început să caute compania altor persoane pe internet pentru că aici au găsit mai mult confort decât în viața reală. Aici vorbim mai mult de persoanele modeste, introvertite, flegmatice, care în viața reală au frica de a interacționa cu semenii săi. Sau chiar și despre persoanele energice care pe rețelele de socializare pot întâlni oameni asemănători, care împărtășesc aceleași idei. Pe internet toate persoanele seamănă unele cu altele. Toate persoanele intră online cu aceeași dorință: de comunicare sau vor să afle răspunsuri pe care se tem să le caute printre oamenii din realitate pentru a nu fi judecați greșit. Societate umană impune anumite principii, rame în care trebuie să se încadreze fiecare cetățean. Orice abatere, cât de mică de la aceste norme, poate duce la unele etichetări, judecăți din partea societății care pot influența foarte mult asupra individului din toate punctele de vedere [5].

Rețelele de socializare contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare. Atunci când cineva participă la o discuție, un dialog online, își îmbunătățește propriile achiziții de comunicare: învață cum să formuleze o întrebare corect, cum să răspundă, își îmbogățește vocabularul. Folosirea și accesarea lor poate fi utilă și practică, din anumite puncte de vedere (se poate economisi timp, resurse materiale). Abilitatea de a interacționa cu alte persoane cu un mod de gândire asemănător

află oriunde pe glob are beneficii considerabile. Însă poate crea și dependență, mai ales în rândul adolescenților și deja, și al preadolescenților, care ajung să comunice din ce în ce mai mult, în afara școlii, cu prietenii, cu colegii, cu rudele, cu cei apropiați, cu unii necunoscuți ce împărtășesc aceleași idei.

Comunitățile virtuale au dat naștere la frică și critici, mulți temându-se că dacă petrec prea mult timp în comunități virtuale ar putea avea un impact negativ asupra interacțiunilor din lumea reală. Trăind într-o eră a revoluției tehnologice, avem la îndemână toate mijloacele de informare, dar totuși nu întotdeauna suntem interesați sau preocupați să le folosim în scopuri benefice nouă. În loc să ne facă viața mai ușoară și să ne dezvolte capacitatea intelectuală, majoritatea invențiilor fac exact opusul [7].

Comunicarea virtuală pe unii îi ajută, pe alții îi sustrage de la lucruri mult mai importante din viața reală. În această plasă a internetului în cea mai mare parte sunt prinși tinerii, mai ales adolescenții și preadolescenții. Tot timpul liber de care dispun aceștia îl oferă internetului, fie rețelelor de socializare, fie altor site-uri. Dacă în mediul virtual un tânăr poate avea 500-1000 de prieteni, în viața reală poate fi aproape lipsit de capacitatea de a socializa cu cei din jur. Acest lucru este caracteristic și copiilor din mediul urban, și celor din mediul rural. În continuare vom enumera câteva aspecte care arată prin ce este comunicarea virtuală mai puțin binevenită decât cea reală:

- Niciodată nu poți ști cu siguranță că cel cu care discuți este într-adevăr așa cum pretinde a fi.
- Nu poți ști cu siguranță că pozele lui într-adevăr reflectă imaginea sa (cea mai mare problemă în acest caz, mai ales la copii, este că poate să creadă că comunică cu un copil de seama sa, pe când poate să comunice, și astfel să fie influențat, de un matur bolnav psihic, de un pedofil).
- Nu poți verifica cât este de sincer cu tine celălalt, atunci când aveți o comunicare virtuală.
- Comunicând virtual, nu poți urmări mesajele non-verbale și paraverbale – zâmbetul, privirea, tonul vocii.
- Poți fi trădat, în cazul în care ai prea multă încredere în prietenul cu care ai o comunicare virtuală. Nimeni nu îți garantează că nu vei fi trădat de pretinsul prieten cu care comunici virtual, pentru că nu ai nimerit împreună într-o situație reală pentru a vedea cum se comportă și ce atitudine are față de tine atunci când ai nevoie de un ajutor real [6].

Cercetările demonstrează că 55% din totalitatea mesajului pe care îl comunicăm este transmis prin limbajul trupului – elementul non-verbal (gesturi și atitudine), 38% este transmis prin elementele paraverbale (tonul, ritmul și volumul vocii) și doar o parte de 7% este transmisă prin intermediul cuvintelor (elementul verbal propriu-zis). Toate 93% din ceea ce vrei să exprimi cu adevărat se pierd în timpul comunicării virtuale [2; 5]. Copiii din secolul XXI nu le mai sunt cunoscute comunicarea și jocurile energice în curte, în schimb, chiar de la cea mai mică vârstă de 2-3 ani cunosc ce este smartphone, cum se descarcă un joc virtual și petrec multe ore în fața

calculatorului. Odată cu tehnologiile informaționale, maturii nu mai acordă timp necesar copiilor, iar copii, din frică sau rușine de a se destăinui cuiva, preferă să-și destăinui propriile trăiri unor oameni absolut străini, care până la sfârșit pot manipula cu ei [4].

Psihologii, din ce în ce mai des, bat alarma cu privire la copiii care nu știu ce înseamnă comunicarea și jocurile gălăgioase în curte, dar de dimineață până seara, stau în fața computerului. Cercetătorii și-au concentrat atenția asupra rețelelor sociale și au ajuns la concluzia fără echivoc că, comunicarea pe internet îi face pe oameni egocentrici. Susan Greenfield, o renumită cercetătoare britanică în domeniul fiziologiei creierului, consideră că internauții ajung să nu mai interacționeze cu ceilalți în viața de zi cu zi și nu mai sunt în stare să distingă binele de rău în tot ceea ce fac [1; p. 45].

În urma cercetărilor realizate, specialistul a ajuns la concluzia că persoanele mai active pe rețelele de socializare sunt cu atât mai singurate în viața reală. „Lipsa persoanei în forma fizică, în cazul comunicării virtuale, face să fie facilă exprimarea unor opinii, dar trunchiază nuanțele și interpretările de situații. Relațiile interumane își pierd din farmec și complexitate, trăirile afective sunt reduse și minimalizate prin renunțarea la informațiile date de simțuri. Trimitem un mesaj, dar nu știm dacă a fost citit cu răceală sau cu zâmbet pe buze, dacă persoana s-a emoționat sau a roșit, dacă a avut ochii înlăcrimați sau plini de repulsie”. Cercetătorii atrag atenția asupra pericolului pe care îl reprezintă „abuzul de internet”, care s-ar putea număra printre bolile civilizației milenului. Psihologii situează „abuzul de internet” pe aceeași treaptă cu alcoolismul și consumul de droguri în ceea ce privește efectele negative. Rata celor care prezintă simptome de dependență de internet este, după unele aprecieri, între 1% - 5%. Se pare că 80% dintre internauți au dificultăți majore în stabilirea de contacte umane, iar când au încercat să renunțe au devenit irascibili în lipsa calculatorului [3; 8].

Spațiul virtual nu este în sine periculos și nu trebuie evitat. Calculatorul, televizorul, telefonul internetul sunt niște instrumente extraordinare ce ne pot facilita viața nespun de mult dacă sunt folosite în mod echilibrat și în „cantități medii”. Părinții trebuie să monitorizeze timpul copiilor petrecut în mediul virtual, jocurile, site-urile ce le vizionează. Nu trebuie să uităm că noi suntem reali și că prietenii, rudele, copiii, părinții tot sunt reali și au nevoie de comunicare reală, atenție reală, afecțiune, îmbrățișări reale.

Metode și materiale

Cu scopul de a identifica cât timp oferă adolescenții comunicării virtuale și căror site-uri de socializare dau preferință, am elaborat și am aplicat un chestionar. Chestionarul a fost aplicat pe un eșantion de 69 de adolescenți din mediul rural, elevi cu vârsta cuprinsă între 11-16 ani din Gimnaziul „V. Lupu”, s. Susleni (filiala Vîșcăuți), r.Orhei. Întrebările au fost formulate în dependență de scopul propus și de particularitățile de vârstă a subiecților. Acestea au fost formulate

clar și concis. Pentru realizarea chestionarului elevii au avut la dispoziție 10-15min. (în dependență de vârsta elevilor: cl. V-a și VI-a-15min, cl. VII-a, VIII-a, IX-a-10 min).

Întrebările chestionarului:

1. Ce rețele de socializare folosești (încercuiește)

- Facebook
- Flickr - LinkedIn
- Instagram
- Pinterest
- Twitter .
- YouTube
- Google+
- Odnoklassniki
- Viber
- Whatsapp
- Messenger

2. Cât timp petreci zilnic pe rețelele de socializare?

3. Comunici mai mult real sau virtual? De ce?

Rezultatele chestionarului realizate pe clase

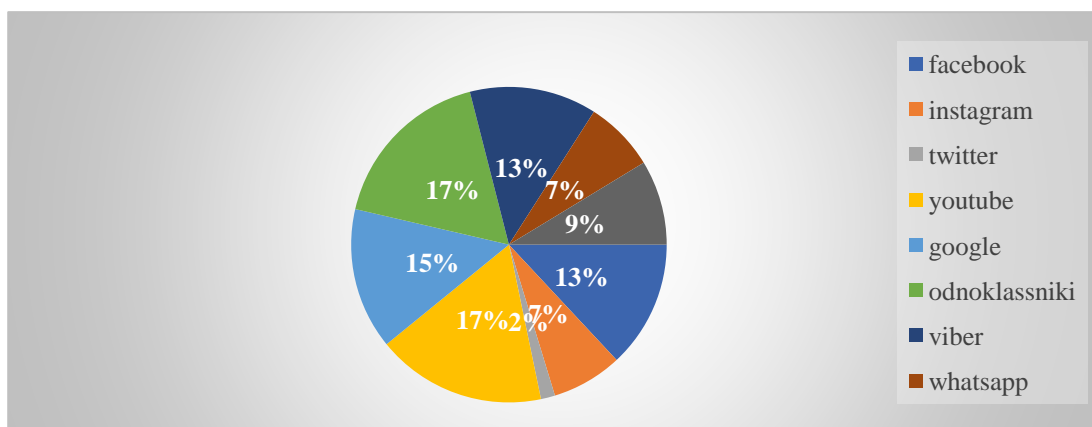

Figura 1. Rezultatele obținute în baza chestionării elevilor clasei a V-a

Țimp pe zi (%)	Virtual sau real	Ce crezi despre rețele de socializare?
32	R	
4	R/V	sunt foarte importante pentru conversații cu persoanele neapropiate
8	R	sunt foarte bune că poți vorbi cu prietenii

8	V	sunt foarte bune că poți vorbi cu prietenii
2	R	sunt bune
28	V	sunt foarte bune pentru cei ce sunt departe
12	R	sunt foarte bune, vorbești cu părinții plecați peste hotare
16	R	e bine să le ai
4	R	cred că poți comunica peste hotare
28	V	sunt foarte bune căci poți să discuți cu prietenii
8	R	
12	R	ele sunt foarte bune să îți petreci timpul, dar pierzi mult timp din viață

mediu 13%

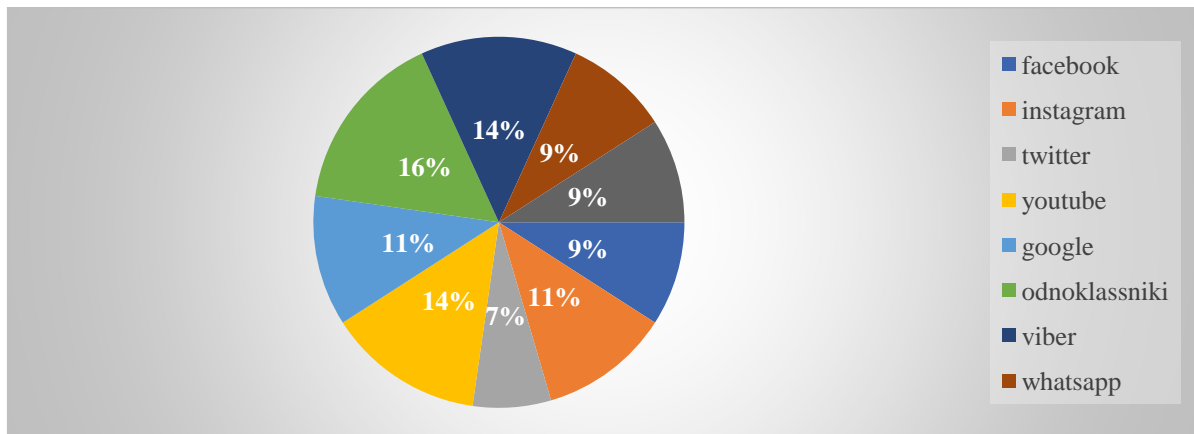

Figura 2. Rezultatele obținute în baza chestionării elevilor clasei a VI-a

Timp pe zi (%)	Virtual sau real	Ce crezi despre rețele de socializare?
8	V	poți transmite informație celor ce nu-s alături (poze, video)
16	V	comunicăm cu persoanele care se află în depărtare
10	R	sunt amuzante și distractive
2	R	e bine să comunicăm
8	V	nu este nimic rău, dar trebuie puțin timp, nu mult
10	V	de folos pentru a găsi prietenii
4	R	sunt folosite

mediu 8%

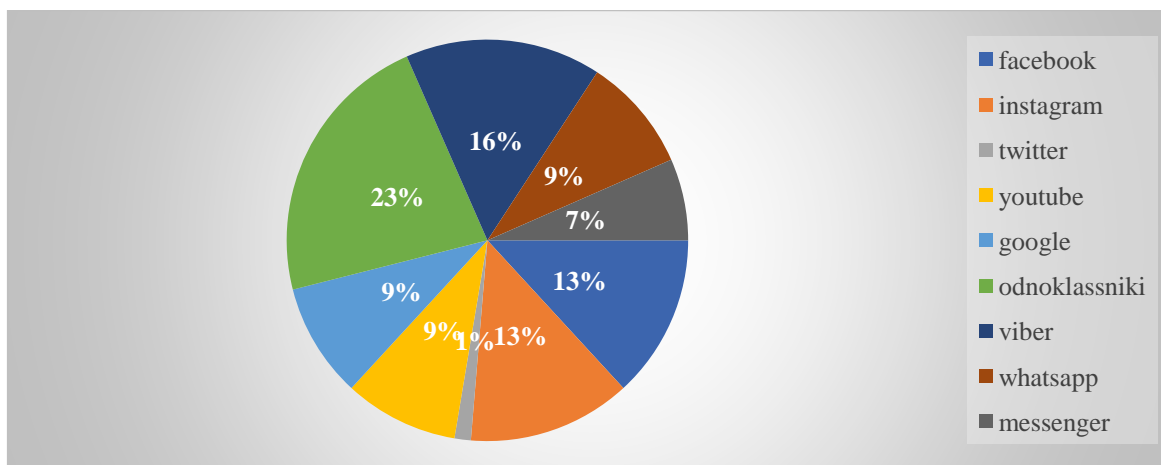

Figura 3. Rezultatele obținute în baza chestionării elevilor clasei a VII-a

Timp pe zi (%)	Virtual sau real	Ce crezi despre rețele de socializare?
8	R	aceasta este joc
20	R	pentru cunoștințe
8	V	informație și prieteni
8	R	comunic cu rudele, dar și sunt dependent de rețelele desocializare
4	R	bune pentru oamenii singuri
16	R	Nu-s bune, dar au unele avantaje
12	V	sunt foarte utile
8	V	sunt bune, vorbesc cu rudele
4	R	posibilitatea de a vorbi cu persoanele departe de casă
16	R	comunicare cu persoanele depărtate, cunoștințe noi
4	R	alungăm plictiseala
8	R	sunt și bune și rele, dar sunt mai mult bune
2	R	sunt bune că comunicăm cu persoanele de peste hotare
16	R/V	sunt și bune și rele, dar sunt mai mult bune
2	V	
12	R	
40	V	virtual este mai comod
30	V	mai bine cu rețelele de socializare

mediu 12%

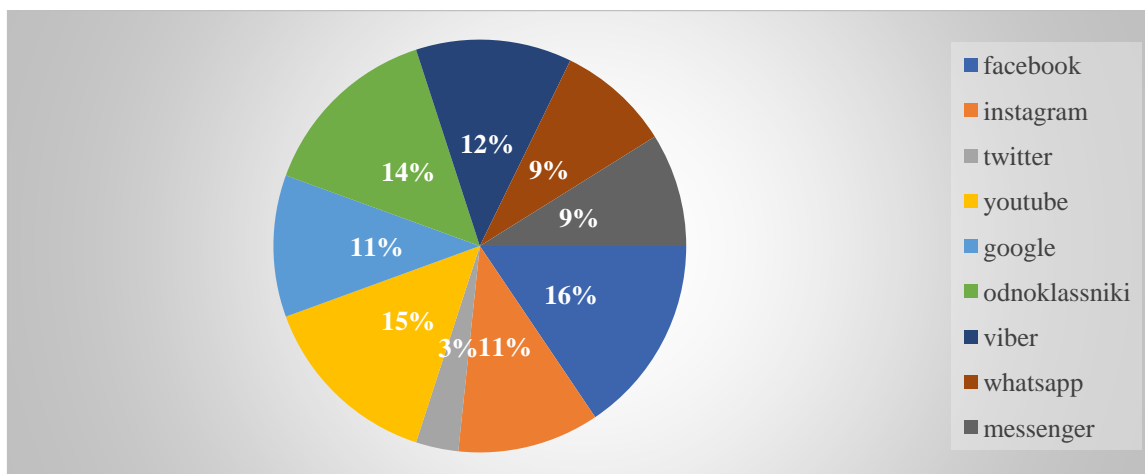

Figura 4. Rezultatele obținute în baza chestionării elevilor clasei a VIII-a

Timp pe zi (%)	Virtual sau real	Ce crezi despre rețele de socializare?
8	R	un monstru ce ne mănâncă zilele și nu avem când trăi
4	V	
8	R	
12	V	este un virus pentru intelectul uman
20	V	fură timpul oamenilor
20	R	strică viața omului, fură timpul
16	R	te ajută să ai prieteni noi
6	R	sunt bune
16	R/V	sunt bune, dar de multe ori se produc jigniri
30	V	îmi ia prea mult timp
8	V	îmi găsesc noi prieteni
24	R	ne i-a din viață
4	R	ne strică sănătatea
12	R	unii postează prea mult din viața lor, își pierd jumate din viață

mediu 13%

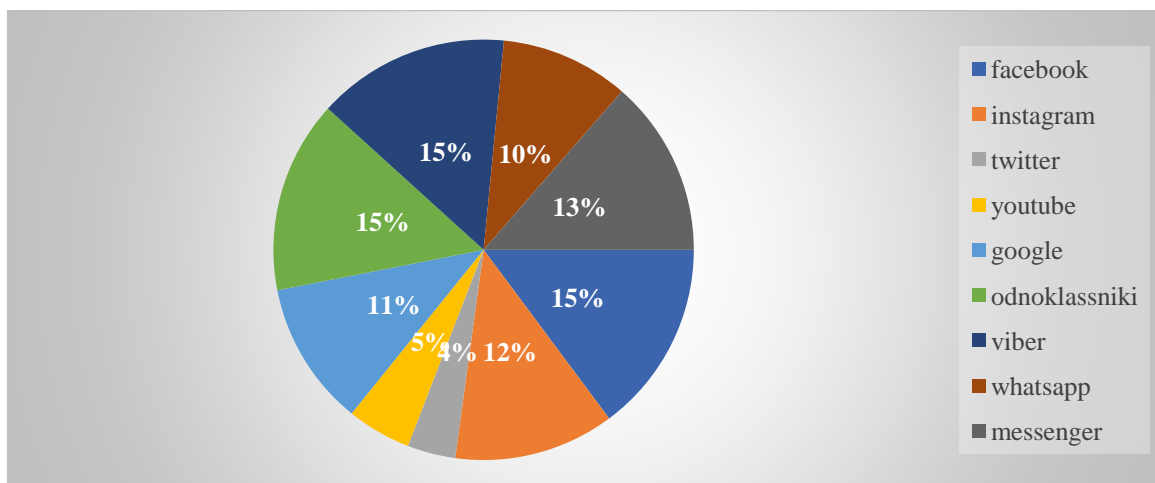

Figura 5. Rezultatele obținute în baza chestionării elevilor clasei a IX-a

Timp pe zi (%)	Virtual sau real	Ce crezi despre rețele de socializare?
20	R	sunt bune, dar aduc daune
8	R	e bine, dar duce la slăbirea vederii și altele
8	R	sunt bune că vorbim cu rudele care nu sunt lângă noi
20	V	este de folos dar are și unele daune
40	V	pe google găsim informație, iar pe odnoklassniki pierdem timpul în zadar
12	V	nu găsesc nimic folos
16	R	vorbim cu persoanele de departe, facem cunoștințe cu persoane noi, străine
16	V	sunt și bune și rele, mai mulți factori negativi
16	V	sunt bune, dar te cunosc prea mulți, strică vederea
32	R	privești filme, glume...
12	R	conține multă informație vulgară
12	R	bine și rău, comunicăm cu persoane depărtate, pierdem mult timp

mediu 18%

Discuții

Revizuiind rezultatele, am constatat că toți subiecții implicați în experiment utilizează diverse rețele de socializare, cele mai populare fiind odnokassniki și facebook. De asemenea, s-a observat că adolescenții mai mari au site-uri de socializare cărora le atribuie mai mult timp decât altora care sunt primordiale la cei mici (odnoklassniki, facebook).

În mediu, pe zi un adolescent petrece în lumea virtuală 13% (3,1 ore), cel mai des argument adus de copii fiind că rețelele de socializare „sunt foarte bune pentru comunicare cu prietenii, rudele ce sunt în depărtare, etc.” elevii din mediul rural chestionați oferă pe zi rețelelor de socializare în mediu de 13% (3,1 ore).

Cele mai populare rețele de socializare și site-uri s-au dovedit a fi: odnoklassniki, facebook, viber, instagram, youtube. S-a observat că cu cât elevii sunt mai mari, cu atât ponderea site-ului odnoklassniki scade, preferințele sunt date site-urilor ca facebook, instagram, tiktok și twitter iar timpul petrecut online este mai mare. Argumentele oferite de elevi faptului că petrec mult timp virtual sunt aproximativ la toți aceleași, că „sunt importante pentru discuții la distanțe”. Rezultatele chestionarului efectuat pe acest eșantion însă nu le putem atribui tuturor adolescenților, deoarece acești copii sunt din mediul rural (cei de la oraș atribuie mai mult timp lumii virtuale) și interesele, ocupațiile copiilor din diverse regiuni diferă.

Concluzii

La sfârșitul sec. XX începutul sec. XXI, a mai apărut o formă de comunicare în societate foarte importantă - comunicarea prin intermediul tehnologiilor informaționale de comunicare (TIC). Acest tip de comunicare în ultimul timp are un rol foarte important, uneori ponderea ei fiind mai mare ca la celelalte forme de interacționare. Socializarea prin intermediul TIC este răspândită în toate domeniile vieții, de la cei mai mici la cei maturi, acest tip de comunicare având diverse facilități (discuții de la distanță, economisirea timpului, resurse financiare mici ș.a.) dar, făcând uz de ele, majoritatea avantajelor se pot transforma în dezavantaje care dăunează extrem de mult sănătatea copiilor, preadolescenților și adolescenților. Comunicarea prin intermediul TIC indiscutabil este bună, dar trebuie folosită dozat.

Bibliografie

1. Bernard, M. Societatea cucerită de comunicare. Iași: Ed. Polirom, 2000. 240 p.
2. Botnariuc, P., Gavriliță A. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în activitatea de consiliere. Departamentul de Consiliere și Management Educațional, Institutul de Științe ale Educației, 2011. 117 p.
3. Comunicarea virtuală vs comunicarea reală. [citată 10.01.2022]. Disponibil: <https://www.facebook.com/notes/deaconu-iulian/comunicarea-virtuala-vs-comunicareareala/10152951264060524/>.
4. Cristea, S. Dicționar de pedagogie. Chișinău: Editura Litera Internațional, 2000, 400p.
5. Irimia, D. Introducere în stilistică. Iași: Ed. Polirom, 1999, 640 p. ISBN: 978-973-46-1041-9.
6. Kory, F. Comunicarea interpersonală. Iași: Ed. Polirom, 2013, 514p. ISBN:978-973-46-334-8.
7. Palii, A. Cultura comunicării, Ediția a III-a, completată, Chișinău: Editura Epigraf, 2002, 280p.
8. Pânișoara, I. O. Comunicarea eficientă. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Iași: Editura Polirom, 2004, 432 p. ISBN: 978-973-46-0979-6.